

SPRÅKLIGA PROFILER HOS BARN MED AUTISMSPEKTRUMTILLSTÅND UTAN INTELLEKTUELL FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Lisen Kjellmer, lektor, leg. logoped, Ph.D.

Specialpedagogiska institutionen, Stockholms Universitet

Specialpedagogikens dag
15 mars 2017

Forskningsanknytningar

- Enheten för logopedi, Karolinska Institutet (KI)
- Gillbergcentrum, Göteborgs Universitet (GU)

Projekt

- *Uppföljning av tidiga insatser för små barn med autismspektrumtillstånd (AST)*
- *Språklig och kommunikativ utveckling hos barn med AST*
- *Uppföljning av språklig och kommunikativ förmåga samt läs- och skrivfärdigheter vid 12 års ålder hos barn som har AST utan intellektuell funktionsnedsättning*

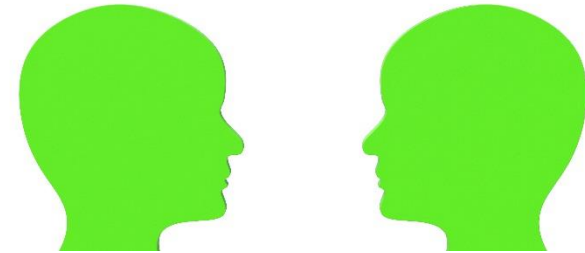
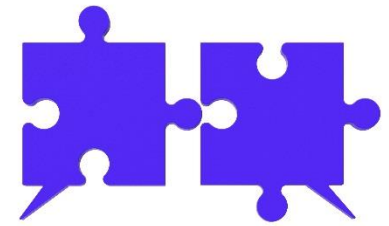

Projektgrupp

- **Projektledare**
 - Prof. Elisabeth Fernell
- **Läkare**
 - Mats Eriksson
 - Martina Barnevik-Olsson
 - Lotta Höglund-Carlsson
- **Psykologer**
 - Åsa Hedvall
 - Anette Holm
- **Logoped**
 - Fritjof Norrelgen
 - Lisen Kjellmer
- **Statistiker**
 - Joakim Westerlund
- **Projektkonsult**
 - Prof. Christopher Gillberg

I samarbete med
Autismcenter för små barn

Språklig förmåga hos barn med autismspektrumtillstånd (AST)

- Alla har svårigheter att kommunicera
– mycket forskning finns
- Vanligt med språkliga svårigheter avseende ordförråd/begrepp, grammatik och uttal
- Språkutvecklingen ofta försenad och en relativt stor grupp utvecklar inget eller endast lite talat språk
- Stark koppling mellan språkförmåga \leftrightarrow generell kognitiv förmåga

(Boucher, 2012; Eigsti, 2011; Groen, 2008; Kjellmer, 2012a)

Språklig förmåga hos barn med AST utan intellektuell funktionsnedsättning (IF)

- Många har expressiva och/eller impressiva språksvårigheter – men inte alla

(Chan et al., 2005; Lindgren et al., 2009; Noterdaeme et al., 2010)

- En stor andel har språkliga svårigheter liknande dem vi ser hos barn som har diagnos språkstörning

(Boucher, 2012; Kjelgaard & Tager-Flusberg, 2001)

- Variationer i språklig förmåga kan inte bara tillskrivas variationer i generell kognitiv förmåga

(Chan et al., 2005; Kjelgaard & Tager-Flusberg, 2001; Kjellmer, 2012b)

- Detaljerad kunskap om språkliga svårigheter hos barn med AST är fortfarande begränsad, särskilt för gruppen utan IF

(Boucher, 2012; Eigsti, 2011; Groen, 2008)

Aktuell studie: Språkliga profiler hos barn med AST utan IF

- Syfte
 - Att undersöka språkliga profiler hos barn med AST utan IF vid 4-6 års ålder
- Frågeställningar
 - Hur stor andel av barn med AST utan IF uppvisar språkliga svårigheter?
 - Vilka språkliga profiler uppvisar barn med AST utan IF?
 - Vad är sambandet mellan språklig förmåga och teoretisk begåvning?

Metod: Deltagande barn

Ursprunglig projektgrupp
diagnos AST före 4½ års ålder
208 barn

Uppföljning efter 2 år vid 4-6 års ålder
198 barn

Ej intellektuell funktionsnedsättning (IF)
101 barn

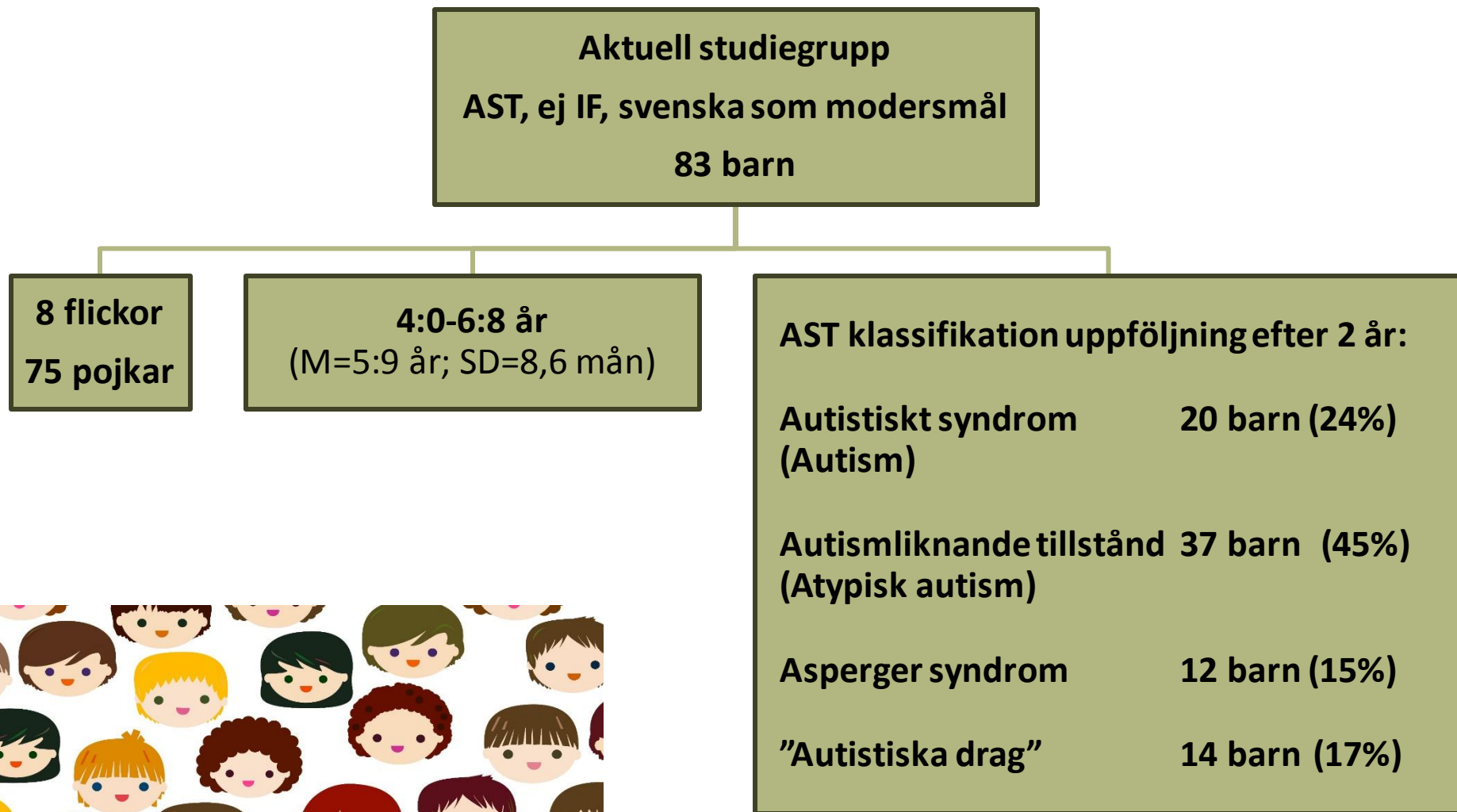
Språklig bedömning av logoped
94 barn

Aktuell studiegrupp
AST, ej IF, svenska som modersmål
83 barn

Metod: Deltagande barn

Metod: Språkbedömning av logoped

Impressiv förmåga – språkförståelse

- SPIQ
- Reynell Developmental Language Scales III

Ordförståelse
Satsförståelse

Gräns för svhr

< Stanine 3
< percentil 10

Expressiv förmåga – uttrycksförmåga

- Auditiva analogier ur ITPA
- Processabilitetstest

Ordrelationer
Grammatik

< Stanine 3
< nivå 5

Fonologisk förmåga – ”språkljudsförmåga”

- Fonologibedömning
- Repetition av nonsensord

Fonologi/”uttal”
Fonologisk
bearbetnings-
förmåga

tydliga svårigheter
< -1,25 SD

Resultat: Språkliga svårigheter?

Autistiskt syndrom = 1/20
Autismliknande tillstånd = 5/37
Asperger syndrom = 5/12
"Autistiska drag" = 3/14

Autistiskt syndrom = 14/20
Autismliknande tillstånd = 28/37
Asperger syndrom = 1/12
"Autistiska drag" = 6/14

24%

17%

59%

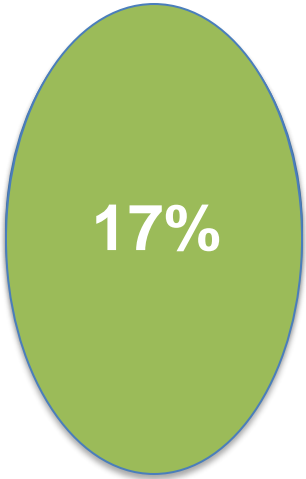
Autistiskt syndrom = 5/20
Autismliknande tillstånd = 4/37
Asperger syndrom = 6/12
"Autistiska drag" = 5/14

- Inga språkliga svårigheter
- Vissa språkliga svårigheter
- Tydliga språkliga svårigheter

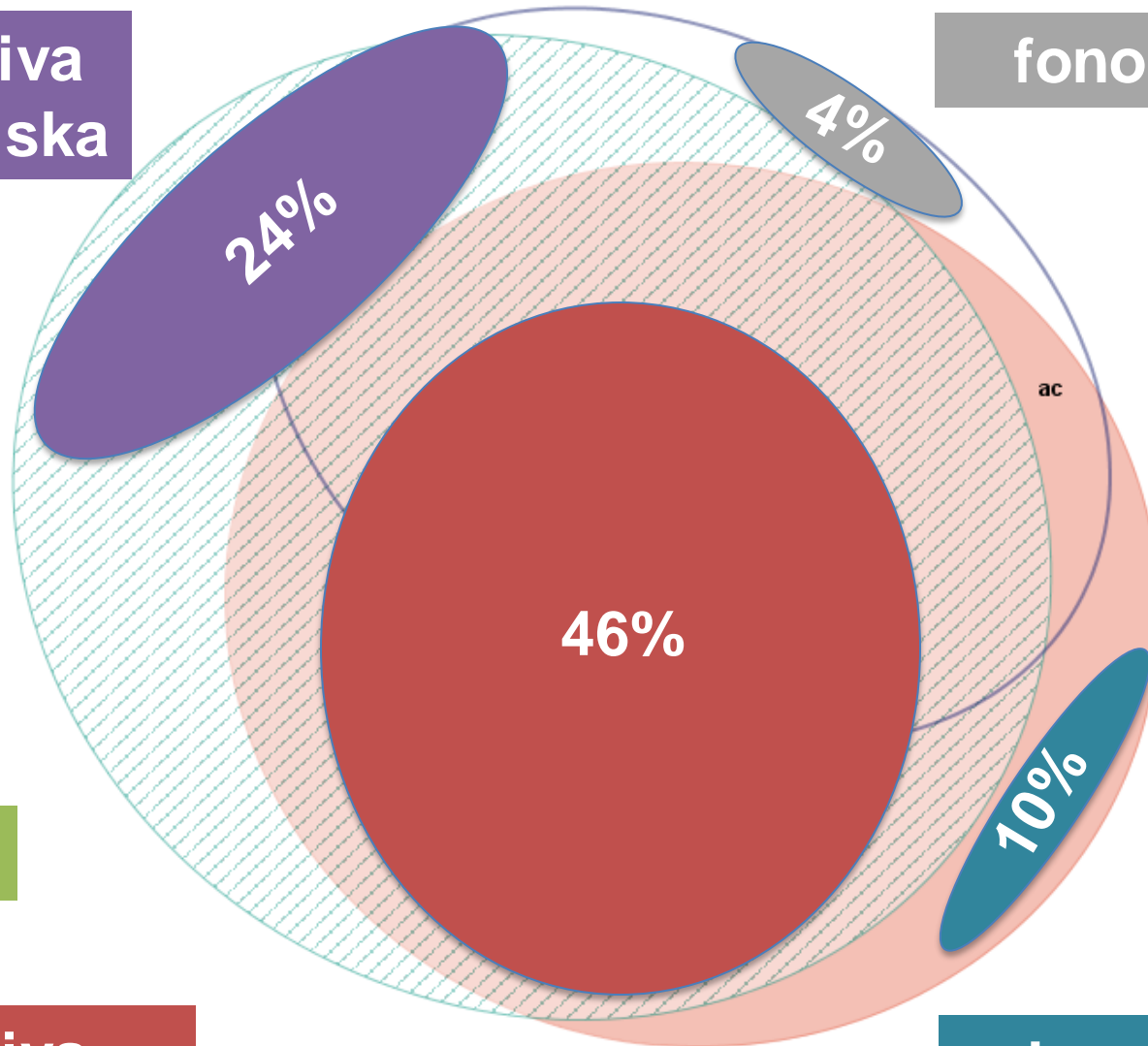
Resultat: Språkliga profiler

expressiva
+/- fonologiska

fonologiska

inga

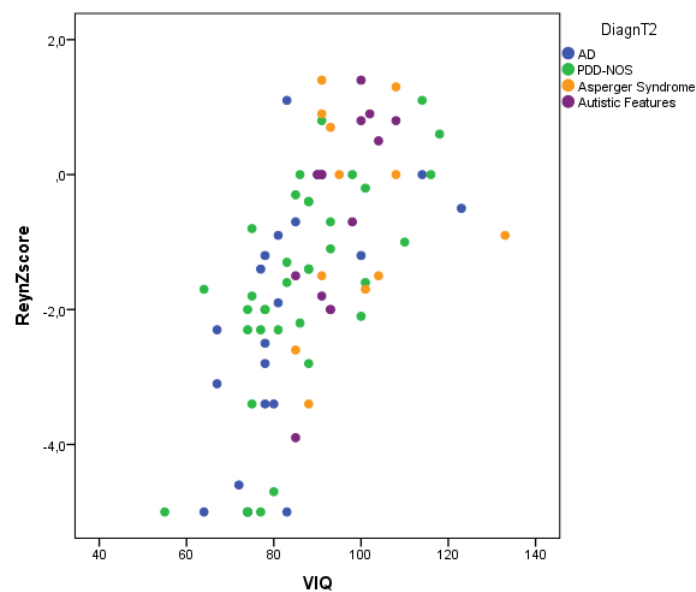
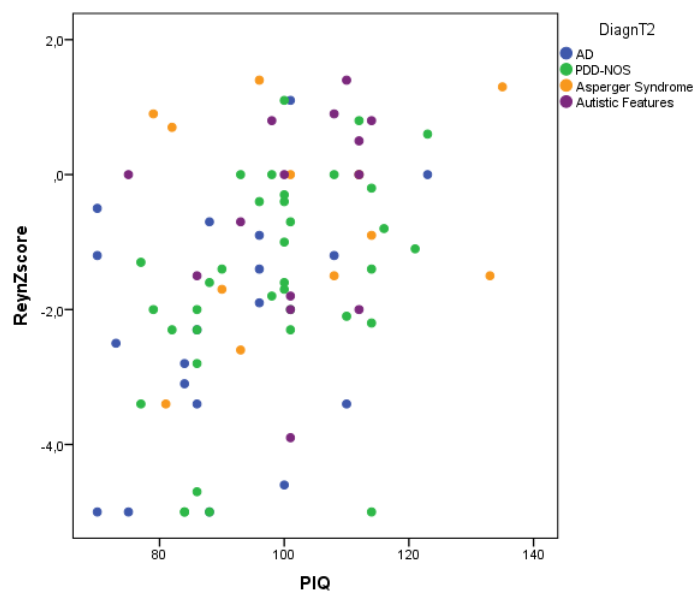
impressiva
+ expressiva
+/- fonologiska

impressiva
+/- fonologiska

a = impressiva svårigheter
b = expressiva svårigheter
c = fonologiska svårigheter
d = inga svårigheter

Resultat: Samband med teoretisk begåvning

- Icke-språklig teoretisk begåvning förklarade endast en liten del av barnens prestation på de språkliga måtten.
- Språklig teoretisk begåvning förklarade mer men långt ifrån allt.

Slutsatser

- Tydliga språkliga svårigheter hos majoriteten (59%)
- Inga språkliga svårigheter hos 1 av 6 barn (17%)
- Varierande språkliga profiler
- Impressiva + expressiva +/- fonologiska svårigheter vanligast (46%)
- Svårt med satsförståelse vanligt hos barn med Asperger syndrom
- Icke-språklig teoretisk förmåga förklarar inte språksvårigheterna

Språkstörning vid AST

- ”Klinisk” diagnos språkstörning
 - syntes av bakgrundshistoria, testresultat och observation
 - påverkan på utveckling och funktion i vardagen
- Kan ställas om barnet inte har IF
- ICD-10 och DSM-IV: Ej samtidiga diagnoser språkstörning och autism
- DSM V: Språkstörning kan ställas och **ska** specificeras vid autism
 - ”Språkstörning är starkt associerad med AST”

Språkstörning vid AST

- Många barn och elever med AST utan IF har samma typ av språkliga svårigheter som vid språkstörning
- Alltså handlar det om diagnossystemens konstruktioner och hur man tidigare sett på olika neuropsykiatriska tillstånd som skilda från varandra
- Forskningen har visat att det är hög samförekomst
- Komplex diagnos – olika typer av språkstörning

Pedagogiska implikationer vid språklig sårbarhet

Kunskapande

Kunskapande

Vänskapande

Språkligt tillgänglig lärmiljö och språkstödjande pedagogik

